

✉ Stuur uw mening (bij voorkeur maximaal 150 woorden) onder vermelding van uw naam en woonplaats naar: opinieredactie@bd.nl
Podium vindt u ook op de website van het Brabants Dagblad: bd.nl/opinie

Wat kan én moet betaald worden en wat juist niet?

Zijn vrijwilligers deze (super)zomer waterdragers? Blijven ze met lege handen achter? Nu in onze samenleving nadrukkelijker de vrijwilligerskaart gespeeld wordt, moet de verhouding tussen onbetaald en betaald werk opnieuw vastgesteld worden. Wat kan én moet betaald worden en wat juist niet?

Jan de Rond
Lucas Meijs

Opinie

Deze zomer wordt een super sport- en cultuurzomer. Na lang wachten kunnen we eindelijk, al gaat dat wel gepaard met de nodige omzichtigheid, ons huis uit en genieten van mooie sport, cultuur en muziek-evenementen. Veel van deze evenementen kunnen niet zonder vrijwilligers. Krijgen de vrijwilligers de eer, plaats en waardering die zij verdienen of verdwalen ze in de turbulentie van de evenementen en staan ze ook deze zomer na afloop met lege handen? Blijven vrijwilligers waterdragers?

Sprinkhanen

Al jaren woedt de discussie over maatschappelijk nut en noodzaak van grote en supergrote sport- en cultuurevenementen. Deze zomer zien we een concentratie door de uitgestelde evenementen vanwege de coronacrisis, zoals het Eurovisie Songfestival, de Olympische Spelen, EK-voetbal, enzovoort. Zijn deze mega-events die van stad naar stad en van land naar land trekken de investeringsmagneten die de lokale economie en samenleving stimuleren (zo wordt het verkocht), of zijn het sprinkhanen die steden en landen leegzuigen, de voedingsbodem voor lokale events en gemeenschappen verschraken, burgers verdwaasd achterlaten en daarna verder trekken op onze planeet?

In Nederland wordt van oudsher al veel vrijwilligerswerk gedaan, bij sportverenigingen, in de kerk, bij actiegroepen, muziek- en cultuurverenigingen, buurt- en wijkorganisaties, et cetera. Vrijwilligers zijn doorgaans bescheiden en zetten zich met hart en ziel belangeloos in voor de gemeenschap. Je doet het bijna altijd bij een vereniging of stichting. Veelal lokaal, zelden of nooit bij een mega-evenement of bedrijf. Daar lijkt verandering in te zijn gekomen.

Bij grote evenementen groeit de laatste decennia het aantal vrijwilligers. Bij de wereldwijde mega-evenementen wordt in alle landen geprokt met het aantal meewerkende vrijwilligers. De Olympische Spelen zijn grote inzetters van vrijwilligers (Atlanta, 78.000; Sydney, 75.000; Londen, 70.000; Peking, 100.000). Indrukwekkende getallen en op het eerste gezicht een goede zaak, maar is dit ook zo?

Zonder vrijwilligers zouden deze mega-evenementen niet georganiseerd kunnen worden, zoveel is wel

duidelijk. Ook duidelijk is dat met de evenementen flinke budgetten gemoeid zijn én dat er soms forse winsten geboekt worden door hoge entreegelden, tv-rechten, sponsoring et cetera. Enkele betrokkenen (sporters, artiesten, bestuurders, organisatoren) verdienen veel en veel betrokkenen, onder wie vrijwilligers, verdienen weinig tot niks. Soms ontbreekt het zelfs aan vergoeding van gemaakte kosten voor de vrijwilligers. De vrijwilligers zijn in deze de spreekwoordelijke waterdragers. Overigens, als vrijwilligers daar om hun moverende redenen vrijwillig voor kiezen, zijn wij de laatsten om ze dat te verbieden, maar...

Beoordeling

Kan of moet het werk van de vrijwilliger bij de mega-evenementen betaald gedaan worden? Verricht de vrijwilliger additioneel werk dat niet door betaalde mensen gedaan kan worden? Een van de criteria bij de beoordeling van deze vragen was en is het verdringingsprincipe. Maar wie doet deze beoordeling? Ooit, in de jaren tachtig van de vorige eeuw, bestond er een commissie die dit

bekeek. Van deze commissie wordt al decennia niets meer vernomen.

Nu in onze samenleving nadrukkelijker de vrijwilligerskaart gespeeld wordt, is een herdefiniëring van de verhouding tussen onbetaald en betaald werk op zijn plaats. Immers, in 12 tot 15 procent van de in Nederland ingeschreven organisaties (profit en non-profit) wordt vrijwilligerswerk verricht. Naast profit- en non-profit organisaties is er nu ook een derde type, de not-for-profit organisaties, zoals sociale ondernemingen. Een heldere positionering van onbetaald en betaald werk is dan serieus aan de orde.

Zoet en zout

Daarbij speelt ook nog een rol dat onbetaald en betaald werk zijn als zoet en zout water, hetzelfde en toch anders. Zonder wrijving en roeren mengt het niet. Onbetaald en betaald werk blijkt lastig te mengen en menging levert gedoe op. Maar dat het niet goed mengt, biedt misschien wel de oplossing; sommige vissen gedijen nu eenmaal goed in zoet en andere in zout water. Of in andere woorden: sommige werkzaamheden

▲ Vrijwilligers op het plein voor het Olympisch stadion in Peking in 2008. China zette in totaal 100.000 vrijwilligers in tijdens de Spelen.

FOTO OLAF KRAAK/ANP

kunnen beter door het zoet en anderen door het zout gedaan worden! Er is dus werk aan de winkel voor deze (slapende) beoordelingscommissie. Of nog beter: geef het vrijwilligersleven een plaats in de Sociale Economische Raad (SER) naast werkgevers, werknemers en overheid.

Tijd voor bezinning

Na de afschaffing van de 48-urige werkweek in de jaren zestig van de vorige eeuw, de stormachtige ontwikkeling in deze eeuw van de flexibele arbeidsmarkt, het flexibel werken, de beleavingsindustrie (recreatie) én het ontstaan van not-for-profit organisaties is het tijd voor bezinning. Laten we verschraking van menselijke energie voorkomen door het verschil en samengaan van onbetaald en betaald werk opnieuw te definiëren. Wat kan én moet betaald worden en wat juist niet? Wanneer gebruiken we het zoet en wanneer het zout?

■ Jan de Rond uit Den Bosch is sociaal makelaar bij Lokale Goede-doelengids NL. Lucas Meijs is hoogleraar strategische filantropie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Geef het vrijwilligersleven een plaats in de Sociale Economische Raad (SER)